

## Klaverløftet – konferanse om talentutvikling i Norge innen Klaver

**Dato:** 10.-11.januar 2017

**Sted:** Rekstensamlingene, Bergen

### Konferansens mål:

Etablere en felles nasjonal plattform og forståelse av talentfeltet innen klaver, som et utgangspunkt for å få enda bedre pianister i fremtiden. Samle klaverpedagoger og fagpersoner med høy kompetanse og stort engasjement til et løft for klaverfeltet og morgendagens pianister. Fokuset er på klavertalenter opp til 18 års alder.

### Sentrale spørsmål:

- *Hva kreves i dag for å bli en god pianist i morgen?*
- *Hvordan kan vi bedre utviklingsmulighetene for klavertalentene våre?*
- *Hvor trykker skoen der du jobber?*
- *Hva er så bra at du har lyst til å dele det med andre?*
- *Hvordan kan vi styrke miljøene lokalt, regionalt og nasjonalt?*



## Gruppearbeid

Konferansens deltakere ble delt i 5 grupper, med en utpekt gruppeleder og en representant fra staben i hver gruppe. Gruppene hadde i oppgave å svare på fem spørsmål. Hvert av spørsmålene ble lagt frem i et panel og kommentert av en gruppeleder fra hver av gruppene. Punktene under er samlet det som kom frem under gjennomgangen i plenum. Mange av svarene gikk igjen hos flere grupper, og det var jevnt over bred enighet om punktene:

### 1. Hva kreves for å bli en god pianist?

#### SENTRALE FERDIGHETER OG FORUTSETNINGER

- Gode fysiske forutsetninger
- Inspirasjon og motivasjon
- Mye energi og "god fanatisme"
- Interesse, vilje og konsentrasjonsevne
- Estetisk sans

#### NOK ØVING AV HØY KVALITET:

- Øve og spille MYE (og å synes det er skikkelig gøy)!
- Trening og opplæring i øvemetoder og øvestrategier fra tidlig alder
- Nok muligheter for "kosespilling"
- Samspilltrening fra tidlig alder – variasjon i undervisning
- Mye konserttrening!

#### GODE LÆRERE:

- (Veldig) gode lærere: «fanatiske», entusiastiske
- Nok (kvalitets-)tid med lærer
  - Krever fleksibilitet i ordningen/lærers arbeidstid
- Bli sendt videre til ny lærer tids nok

#### RIKTIG UNDERVISNING:

- Undervisning i alle relevante disipliner fra tidlig alder
- Kople sammen teknikk og musisering fra tidlig alder
- Spennende og motiverende repertoar
- Tydelige krav til hva som kreves
- Trening i å ta imot (og gi) tilbakemelding, ros og kritikk

#### MØTE MED EXCELLENCE:

- Møter med inspirerende og kvalifiserte personer/forbilder
- Kalibrering – nasjonalt og internasjonalt
  - Møter med andre unge pianister gjennom gode møteplasser
  - Erfare og motiveres av noen som er litt bedre enn dem

#### YTRE FAKTORER PÅ Plass:

- Tilgang på gode instrumenter (både hjemme og i undervisning)
- Et støttende miljø rundt
  - Krever tydelige krav fra lærer/institusjon til familie etc

## 2. Hvilken kunnskap, repertoar og erfaring bør man ha ervervet i 18-årsalderen for å ha mulighet til å bli profesjonell pianist?

### REPERTOAR:

- Ha en generelt «god base» å bygge videre på
- Ha vært igjennom mye repertoar, inkl. både kjernerepertoar og ulike stilarter ("en haug med stykker fra hele musikkhistorien"...)

### KUNNSKAP/FERDIGHETER:

- Ha opparbeidet bred stilkunnskap
- Beherske polyfonisk spill og ulike musikalske former
- Ha kunnskap om besifringsspill
- Bevissthet om bevegelsesapparatet og (god) teknikk
- Ha utviklet evnen til å lytte til seg selv
- Ervervet spilleglede og LYST – lidenskap og kjærlighet til musikk
- Opparbeidet evne til/teknikker for å jobbe godt og mye

### ERFARING:

- Har jobbet mye kammermusikk – også med andre pianister
- Ha trent på å akkompagnere
- Bred erfaring fra konsertering
  - Trening for mental og fysisk kondis
  - Opparbeidet evne på å «ta rommet»
- Erfaring fra å spille uten noter
- Ha trent mye på bladspill

### 3. Hva skal til for å bedre utviklingsmulighetene for morgendagens pianister / dagens klavertalenter)?

#### ØVING:

- Sørge for tilgang på gode øvemuligheter
- Sørge for tilgang på gode instrumenter (ikke elpiano..)
- Kutte ut støyen som svekker elevens evne til fordypning og konsentrasjon – mobilbruk, sosiale medier etc.

#### FREMFØRING:

- Gode formidlingsrammer rundt undervisningen slik at elevene får spille konsert for et publikum som faktisk er interessert
  - Opparbeide flere gode konsertarenaer – og arrangører

#### LÆRERE / PEDAGOGER:

- Utdanne mange nok gode instrumentalpedagoger (som også er gode pianister selv)
- Utvikle tilgangen på morsomt og inspirerende repertoar, som også passer for elever tidlig i opplæring

#### KALIBRERING

- Internasjonal kalibrering av både elever og lærere – hva kreves for å bli god?
- Kanskje: Koordinere målkriterier/krav for elever på spesifikk alders- eller årstrinn (a la nivåsystem i England)

#### SPISSERE TALENTUTVIKLING:

- Smartere fordeling av de pengene som er satt av til musikkutdanning – tørre å skille mellom de som er passe interessert og veldig interessert
- Flere grunnskoler med lignende ordning som Musikk på Majorstuen skole
  - Tilpasse individuelt for eleven der det ikke er rom for å gjøre det på en hel skole

#### BEDRE KOORDINERING OG TILRETTELEGGING MELLOM ULIKE ARENAER:

- Flexibilitet fra skolene som muliggjør egentid til øving, og deltakelse på kurs, konserter etc.
- Jobbe med både skolen, eleven og familien samtidig og samkjøre de tre –
  - En god «kontrakt» mellom hjemmet, skolen og læreren
  - Gode arenaer der foreldre også er involvert
- Mange nok «celler» rundt om i landet av positive miljøer – og at miljøene møter hverandre jevnlig

#### GENERELL STYRKING OG SYNLIGGJØRING

- Generell styrking av musikkfaget i skolen
- Ta inn flere pianister til opplæring
- Jobbe med publikumsutvikling og sikre større synlighet for klassisk musikk i allmennmedier
- Drive god lobbyvirksomhet for å sikre politisk forståelse og vilje

#### 4. Hvor trykker skoen i det miljøet du arbeider?

##### MANGLENDE LÆREKREFTER:

- For liten tidsressurs til elevene – suksess er per i dag avhengig av ildsjeler i miljøene som bruker mye av sin egen tid
  - Mangler tid til å følge opp hele eleven – ønsker tid til å være med på mesterklasser, følge på konserter og konkurranser etc.

##### MULIGHETER FOR ØVING OG FREMFØRING:

- For få rom/lite fasiliteter for den aktiviteten som skjer: konsertarenaer, øverom og gode instrumenter
- Ikke gode nok konsertarenaer for unge

##### KALIBRERING:

- For lite kalibrering og ikke mange nok ambisiøse lærere
  - I noen miljøer mangler lærerne engasjement. Hjelper det med etterutdanning og møter med andre lærere?
- Redsel blant lærere for å sette tydelige krav til elevene
- Talentbegrepet er vanskelig og litt utvannet - Trenger kalibrering av ordet «talent» og av hva som kan kalles en «talentsatsing»
  - Har vi de riktige talentene inne i talentprogrammene?

##### SAMARBEID, KOORDINERING:

- For lite kontakt mellom læreren på talentutviklingsprogrammet og den andre læreren til eleven
- For lite samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene (ønskes felles arenaer, eller noen som har som jobb å koordinere og sikre god kommunikasjon)
- Ønske om å ta ny rammeplan for kulturskolene mer seriøst.
- Mange lærere sender ikke eleven videre til ny lærer tidlig nok
- Ønsker større åpenhet i læringsmiljøet og åpen dialog mellom lærere
- Ledelse i utdanning bør være mer engasjert i det som skjer «på gulvet»
- Ikke nok støtte/forståelse fra familien

##### NIVÅ INN PÅ HØYERE UTDANNING:

- Grunnlaget for søkere til høyere utdanning er ikke solid nok (spesielt på volum av repertoar og evne til rask innstudering og bladspilling!)

##### KVALITETEN PÅ UTDANNINGEN:

- For lite utdanning i metodikk (gjelder universitetsmiljøene)
- Vanskelig å utdanne nok gode lærere – fordi studenter ikke er motivert for å undervise (krevende å få studentene til å se på pedagogikk som spennende)

##### ARBEIDSMARKEDET:

- Få jobber til de som er nyutdannet

## ..Og hva er styrken hos dere?

### HOLDNINGER, KULTUR:

- Godt, positivt miljø på mange steder
- Stort engasjement og mye uselvisk arbeid!
- Genuint ønske om kvalitet i undervisningen

### TILGJENGELIGHET OG MULIGHETER:

- Det er lett for unge i Norge å begynne med musikk
- Det er f eks muligheter for «uslepte talenter/diamanter» som starter på høyre utdanning å kunne bli musiker i Norge.

### SAMARBEID, MØTEPUNKTER:

- Finnes eksempler på gode samarbeid mellom kulturskoler! – gjerne referanser her 😊
- Finnes eksempler på godt samhold og kommunikasjon mellom klaverlærere ved undervisningssted –
- Finnes gode eksempler på gode konsertarenaer/møtepunkter: Ung Klassisk, UMM, m.fl.

## 5. Hvordan kan man styrke miljøene lokalt, regionalt og nasjonalt sammen?

### SAMLINGER / MØTEPLASSER:

- Arrangere samlinger for pedagoger og pianister (Kan f.eks. være årlig, på Rekstensamlingene)
  - Snakke faglig også – om repertoarvalg etc
- Høre på hverandre – observere andres undervisning.
  - Reise på besøk til hverandre
  - Kan det opprettes en mentor-/fadderordning der erfarne lærere følger opp nyutdannede lærere når de begynner å undervise?

### FAGLIG OPPDATERING:

- Videreutdanningskurs for pedagoger
- Se på og lære av evalueringer av (talent)prosjekter som eksisterer eller har eksistert.

### SAMARBEID MELLOM INSTITUSJONENE:

- Peke ut noen som allerede er i systemet og brenner for det, og gi dem et ansvar for å koordinere.
- Formalisere og koordinere hva de forskjellige talentprogrammene driver med.
- Lage en oversikt over talentsatsingene i Norge – som deles med alle involverte, med forkortelsesoversikt! ☺
- Lære av «Unge Talenter Barratt Due i Bergen» som spiller på lokale lærerkrefter. *Tilbudet i dag er for stryk og det ønskes å gjøre noe lignende for pianister.*
- Delta og gi innspill på Kulturskoledagene etc.
- Bruke Klaverdagene (NMH) aktivt
- Møtes sosialt lærere imellom - både lokalt og regionalt og nasjonalt

### BEDRE KOMMUNIKASJON:

- Større åpenhet:
  - **Kan vi våge å si til oss selv og til hverandre hva som vi ser at kan gjøres bedre?** Tørre å være åpne og prate sammen og si det høyt det vi mener.
  - Tørre å snakke sammen – ta kontakt med andre pedagoger.
  - Huske å høre på grasrota og inkludere dem i diskusjoner.
- Dele kontaktinfo:
  - Oppfordre til mailadresseutveksling for alle lærere i regionen – nasjonalt – etc.
- Tørre å stille krav til både elever og familie – både faglig og på deltakelse.

## 6. Hvordan kan skape møteplasser for unge klavertalenter gjennom året?

### UTVIKLE MØTEPLASSER:

- Mirakelsteder som Rekstensamlingene der pianister kan møtes. Fortsette med dette!
- Invitere talentelever fra alle kulturskoler i landet til å delta/høre på interpretasjoner ved Barratt Due musikk institutt
- Flere sommerkurs for pianister på ulike nivåer, samt sende elever til kurs på Valdres sommersymfoni etc. Kan gjøres lokalt på den enkelte kulturskole
- Arrangere oppspill lokalt
- Samlinger sånn som samling i Oslo ifb. TUP-jubileet
- Ta med elever på studieturer og workshops.
- Opprette FAU-/foreldregrupper ved kulturskolene, som inkluderes i arbeidet med konsertprosjekter etc.
- Opprette en uformell pianoklubb i Norge (som tjener som forum faglig og sosialt, og arrangør for samlinger og kanskje mesterskap)

### KONKURRANSER:

- UMM er bra men ikke nok. Ideer:
  - Skape Klaverfestival for talenter de årene som UMM ikke arrangeres
  - Re-etablere Ungdommens klavermesterskap
  - Gjeninnføre konkurranser som de store orkestrene tidligere har holdt – der unge talenter får være solist med orkestrene
  - Oppfordre gode elever til å melde seg på UKM (Ungdommens klavermesterskap)
  - Pianister fra hele landet møtes for å lage sosial og gøy felleskonsert med flerhendig og morsomt repertoar

### DIGITALT:

- Starte lukket facebookgruppe for talenter (lokalt?)
- Starte åpen facebookgruppe for pianister og pedagoger – "Piano in your FACE"
- Bruke sosiale medier/IKT aktivt
  - Grupper for pedagoger, talenter, utøvende pianister osv
  - Oppfordre til å bruke video og lydopptak i undervisningen

### INTERNASJONALT:

- Ta kontakt med EPTA etter denne konferansen og etterlyse initiativer fra dem

### POLITISK:

- Tydelige mandater i kulturledelse: Skal noen kulturledere ved f.eks MDD-linjer ha et ekstra ansvar for å ta vare på de som er ekstra motiverte i regionen?



## Deltakeroversikt:

Navn	Organisasjon/tilholdssted	e-post
Anita Haagenrud Wegger	Oppegård kulturskole	anwegger@online.no
Anne Eline Riisnæs	Universitetet i Oslo, NMH	a.e.riisnas@imv.uio.no
Bård Dahle	Kristiansand kulturskole	bard.dahle@kristiansand.kommune.no
Cecilie Barratt-Due	Barratt Due musikkinstitut	cecilie.barrat-due@bdm.no
Desiree Bakke	Norges Musikkhøgskole	desiree.p.bakke@nmh.no
Elenora Paunen	Vestby kulturskole	clvanzo@online.no
Grete Helle Rasmussen	Barratt Due musikkinstitut	grete.helle.rasmussen@bdm.no
Gunnar Flagstad	Norges musikkhøgskole	gunnar.flagstad@nmh.no
Håkon Stødle	Universitetet i Tromsø	hakon.stodle@uit.no
Ingunn Ådland	Langhaugen vgs	ingunn.adland@hfk.no
Jiri Hlinka	Jiri Hlinka-akademiet	jihli@online.no
Karianne Stangenes Søvig	Bergen kulturskole	karianne.sovig@bergen.kommune.no
Kirsten Harmens	Trondheim kulturskole	kirsten.harmens@ou.trondheim.kommune.no
Kristin Fossheim	Norges Musikkhøgskole	kristin.fossheim@nmh.no
Kristin Fyrand Mikkelsen	Barratt Due musikkinstitut	kristin.fyrand.mikkelsen@bdm.no
Lars Gullichsen	Trondheim kulturskole	lars-store.gullichsen@trondheim.kommune.no
Lennart Wolfgramm	Lørenskog	lewolfgr@online.no
Line Jakobsen	Langhaugen vgs	line.jakobsen@hfk.no
Liv Aukner	Oppegård kulturskole	liv.aukner@oppegard.kommune.no
Magne Olav Aarsand	Trondheim kulturskole	magne-olav.aarsand@ou.trondheim.kommune.no
Marianne Solheim Moberg	Stavanger	marianne.solheim.moberg@stavanger.kommune.no
Marie Lilleng	Stavanger	marie.lilleng@gmail.com
Marina Pliassova	Barratt Due musikkinstitut	marina.pliassova@bdm.no
Markus Kreissher	Universitetet i Tromsø	markus.kreissher@uit.no
Mona Spigseth	NTNU institutt for musikk	mona.spigseth@ntnu.no
Monica Døsen	Norges musikkhøgskole	monica.m.dosen@nmh.no
Reidun Askeland	Toneheim folkehøgskole	reidun@toneheim.no
Rut Jorunn Rønning	Norsk kulturskoleråd	rut.jorunn.ronning@kulturskoleradet.no
Sandra Lie Rognes	Stavanger	sclie@icloud.com
Signe Bakke	Griegakademiet	signe.bakke@grieg.uib.no
Siv Klippen	Bergen kulturskole/Langhaugen vgs	post@sivklippen.no
Siv Sjøtun	Bergen kulturskole/Langhaugen vgs	sivsjo@broadpark.no
Sun-Young Ju-Friedensburg	Barratt Due musikkinstitut	sun-young@friedensburg.com
Tellef Juva	Universitetet i Agder	tellef.juva@uia.no
Torleif Torgersen	Griegakademiet	torleif.torgersen@grieg.uib.no
Turid Bakke Braut	Griegakademiet	turid.braut@uib.no

### Stab:

Leif Ove Andsnes	Kunstnerisk rådgiver, Jiri Hlinka-akademiet	
Håvard Gimse	Kunstnerisk rådgiver, Jiri Hlinka-akademiet	
Christian Ihle Hadland	Kunstnerisk rådgiver, Jiri Hlinka-akademiet	
Stephan Barratt-Due	Rektor, Barratt Due musikkinstitut	
Laila Nordø	Daglig leder, Rekstensamlingene	
Anders Hall Grøterud	Leder, Senter for talentutvikling Barratt Due	anders.groterud@bdm.no
Pia Gullichsen	Konferansepotetprodusent	
Katrine Neerland	Prosjektleder, Crescendo	
Iselin Isungset	Prosjektassistent, Senter for talentutvikling	
Astrid Willumsen	Prosjektassistent, Senter for talentutvikling	